

Innst. O. nr. 87

(2000-2001)

Innstilling frå næringskomiteen om lov om endringer i lov 21. januar 2000 nr. 7 om kornforvaltning m.v.

Ot.prp. nr. 69 (2000-2001)

Til Odelstinget

SAMANDRAG

Departementet legger med dette frem et forslag om å gjøre de nødvendige endringer i lov 21. januar 2000 nr. 7 om kornforvaltning mv. (kornforvaltningsloven) for å oppheve den statlige kjøpeplikten på korn. Proposisjonen inneholder også en orientering om tiltak for å fremme konkurranse i kornhandelen.

Lovforslaget ble sendt på høring i desember 2000. Ingen av høringsinstansene hadde merknader til lovforslaget.

I St.meld. nr. 19 (1999-2000) om norsk landbruk og matproduksjon ble det foreslått å avvikle den statlige kjøpeplikten for alt norskavlet korn og erstatte den med en ny markedsordning for korn basert på målpriser i jordbruksavtalen. Flertallet i næringskomiteen sluttet seg til dette i Innst. S. nr. 167 (1999-2000). I St.prp. nr. 82 (1999-2000) Om jordbruksoppgjøret 2000 uttalte departementet at det bør nedsettes en partssammensatt arbeidsgruppe som får i mandat å utrede den detaljerte utformingen av en ny markedsordning for korn. I Innst. S. nr. 219 (1999-2000) fra næringskomiteen om jordbruksoppgjøret 2000, ga flertallet sin tilslutning til dette. Under henvisning til St.prp. nr. 82 (1999-2000), Stortingets behandling av denne (Innst. S. nr. 219 (1999-2000)) og innstilling fra partssammensatt arbeidsgruppe avgitt 15. november 2000, ble partene enige om at det innføres en ny markedsordning for korn 1. juli 2001 som baseres på følgende:

1. Statens kjøpeplikt på korn til faste priser oppheves og erstattes med målpriser i jordbruksavtalen for fôrkorn, oljefrø, mathvete og matrug. Målpri-sene defineres på et utvalg mottaksanlegg ved Oslofjorden. Prisene forutsettes styrt innenfor et prisbelte på +/-5 pst. i forhold til målpris.
2. Importsystemet legges om til et system med tollkvoter. Kvotene fordeles ved auksjon.

3. Pris- og markedsreguleringsansvaret legges til Norske Felleskjøp. Det legges til grunn at dette suppleres med tiltak for å bidra til konkurranse i kornhandelen, og at en betydelig del av første-håndsomsetning og foredling av korn håndteres utenom Felleskjøpsystemet. Det skal legges til rette for konkurranse på likeverdige vilkår. De landbrukspolitiske og konkurransepolitiske rammevilkår, herunder markedsregulators mottaks- og forsyningsplikt, vil bli utformet ut fra dette.

Partene ble enige om at jordbruksavtalens pris- og reguleringsbestemmelser for korn for avtaleåret 2001-2002 skal baseres på pkt. 1-3 ovenfor og for øvrig bygge på innstilling fra den partssammensatte arbeidsgruppen. Bestemmelsene vil bli fastsatt under de ordinære jordbruksforhandlinger våren 2001.

Som en følge av at statens kjøpeplikt på korn skal opphøre, må kornforvaltningsloven § 2 oppheves. Videre må henvisningen til den statlige kjøpeplikten i lovens § 6 andre ledd fjernes. Etter departementets vurdering er det ikke behov for øvrige lovendringer for å innføre den nye markedsordningen for korn. Det vil imidlertid bli utarbeidet forskrifter og retningslinjer som skal bidra til en effektiv gjennomføring av markedsordningen. Slike forskrifter og retningslinjer kan gis innenfor rammen av kornforvaltningsloven, jordloven § 18, Hovedavtalen for jordbruket og de årlige jordbruksavtaler.

Markedsreguleringen vil i første omgang bli finansiert gjennom trekk i prisnedskrivningstilskuddet til kornkjøper. Dette trekket skal videreføres til kornprodusent, for å ivareta prinsippet om en produsentfinansiert markedsregulering. Departementet legger opp til at ordningen i løpet av 2002 skal finansieres gjennom omsetningsavgift og legges inn under virkeområdet til omsetningsloven, om mulig fra 1. januar 2002.

Endringene innebærer at laboratorievirksomheten til Statens landbruksforvaltning, med 13 årsverk (17 ansatte), blir nedlagt. Videre kan utviklingen av statens kjøpeplikt føre til noe redusert arbeidsmengde i Statens landbruksforvaltning på noen områder i tillegg til laboratorievirksomheten. Dette blir imidlertid oppveid mot økt arbeidsmengde som følge av ny markedsordning for korn.

Den nye markedsordningen skal iverksettes 1. juli 2001, og man tar sikte på at endringene i kornforvaltningsloven skal tre i kraft samme dato.

MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Erling Brandsnes, Gunnar Breimo, Mimmi Bæivi, Karin Kjølmoen, Kjell Opseth og Rita Tveiten, frå Kristeleg Folkeparti, Randi Karlstrøm og Jon Lilletun, frå Senterpartiet, leiaren Morten Lund, og frå Venstre, Leif Helge Kongshaug, syner til tidlegare handsamingar av innføringa av ei ny marknadsordning for korn slik det går fram av Ot.prp. nr. 69 (2000-2001) om kornforvaltninga. Fleirtalet har merka seg semja i den partsamansette arbeidsgruppa om innføring av ei ny marknadsordning for korn frå 1. juli 2001. Fleirtalet er samd i at staten si kjøpeplikt på korn til faste prisar skal opphøyrast og erstattast med målprisar i jordbruksavtalen for fôrkorn, oljefrø, matkveite og matrug.

Fleirtalet har merka seg at pris- og marknadsreguleringsansvaret vert lagt til Norske Felleskjøp. Det vert lagt til grunn at dette vert supplert med tiltak for å medverka til konkurranse i kornhandelen, og at ein monaleg del av førstehandsomsetnad og foredling av korn vert handsama utanom felleskjøpsystemet. Fleirtalet strekar under at det skal leggjast til rette for konkurranse på like vilkår i kornhandelen.

Fleirtalet har merka seg at endringa inneber at det ikkje lenger er behov for laboratorieverksemda til Statens landbruksforvaltning og at 13 årsverk (17 tilsette) vert overtalige. Fleirtalet legg vekt på at dei som er overtalige får sikra rettane sine innan ordninga med vartpengar.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Ansgar Gabrielsen og Ivar Kristiansen, viser til at korn- og kraftfôrpolitikken har en sentral rolle i norsk landbrukspolitikken. Kostnadene i husdyrholdet er nært knyttet til prisen på kraftfôr. Departementets målsetting i St.meld. nr. 19 (1999-2000) om et mer fleksibelt og konkurransebasert prissystem for korn og oljefrø er derfor av stor betydning for kostnadsutviklingen og konkurranseevnen til norsk husdyrproduksjon. Disse medlemmer er derfor enig i at det innføres en ny markedsordning for korn basert

på at den statlige kjøpeplikten oppheves og erstattes med målpriser i jordbruksavtalen. Disse medlemmer mener imidlertid at det foreliggende forslaget ikke er egnet til å oppnå denne målsettingen.

Disse medlemmer peker på at innføringen av et system med kvoter med redusert tollsats og høyere toll på øvrig import er mindre egnet til å styrke konkurransen i korn- og kraftfôrmarkedet enn et system med flate tollsatser som er tilpasset behovet for markedsbalanse og målprisoppnåelse innenlands. Dette forsterkes av at kornsektoren har få aktører. Man risikerer derfor at systemet med fordeling av importkvoter gjennom auksjon vil sementere markeds-konsentrasjonen fremfor å bidra til en mer fleksibel og konkurransebasert omsetning av korn.

Disse medlemmer er også negative til at pris- og marknadsreguleringsansvaret legges til Norske Felleskjøp. Rollen som marknadsregulator forutsetter både mottaks- og forsyningsplikt. I tillegg må det etableres et sentrallidd med instruksjonsmyndighet til å håndheve marknadsreguleringen. Disse medlemmer viser til at dette er mer problematisk for Felleskjøpene enn for de eksisterende salgssamvirkene på andre områder. For det første har Felleskjøpene en relativt liten markedsmessig andel på klart under 50 pst. Til sammenligning har Bygdemøllene samlet en markedsandel på mer enn 50 pst. Selve utøvelsen av marknadsreguleringen kan derfor både by på praktiske problemer og oppfattes som konkurransemessig urimelig av konkurrentene. For det andre vil Felleskjøpene som fôrprodusent og marknadsregulator for korn måtte håndtere en interessekonflikt mellom kornprodusentene og husdyrbrukerne. De øvrige marknadsregulatorene, som alle er salgssamvirker, må ikke håndtere denne konflikten. Disse medlemmer mener det er konkurransemessig uheldig at Felleskjøpene skal kombinere oppgaven som marknadsregulator og instrument for å sikre kornprodusentene målpris med rollen som en betydelig fôrprodusent. Disse medlemmer går på denne bakgrunn mot Regjeringens forslag om å legge marknadsreguleringsansvaret for korn til Norske Felleskjøp og mener det er mer hensiktsmessig at Statens Landbruksforvaltning får denne oppgaven. Det fremsettes følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at marknadsreguleringen på kornsektoren utøves av myndighetene.»

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet, Øystein Hedstrøm, og representanten Terje Knudsen viser til departementets forslag til lovendringer for å oppheve den statlige kjøpeplikten på korn. Disse medlemmer vil ikke anbefale å innføre en samvirkebasert marknadsregulering på kornsektoren. Disse medlemmer peker på at en blanding av roller (marknadsregulering og forret-

ningsmessig drift) er uheldig i en samfunnssituasjon hvor man tilstreber konkurranse og innovasjon i markedet. Disse medlemmer viser for øvrig til egne merknader i Innst. S. nr. 167 (1999-2000) om norsk landbruk og matproduksjon. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn motsette seg de foreslåtte endringer som gir en samvirkebasert markedsregulering på kornsektoren.

FORSLAG FRÅ MINDRETAL

Forslag fra Høyre:

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at markedsreguleringen på kornsektoren utøves av myndighetene.

TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

Komiteen har elles ingen merknader, syner til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjere følgjande

vedtak til lov

om endringer i lov 21. januar 2000 nr. 7
om kornforvaltning m.v.

I

I lov 21. januar 2000 nr. 7 om kornforvaltning m.v. gjøres følgende endringer:

§ 2 oppheves.

§ 6 annet ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere forskrifter om gjennomføringen av denne loven, herunder *om innkreving* av prisutjevningsbeløp og eksportavgift, opplysningsplikt for de som eksporterer eller omsetter varer som omfattes av loven, og kontroll av disse varene.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i næringskomiteen, den 10. mai 2001

Morten Lund

leiar

Rita Tveiten

ordførar

Kjell Opseth

sekretær